

Натомість, у листі Верховного Суду України від 01.07.2007 року «Практика розгляду судами цивільних справ в порядку наказного провадження» вказується, що чинне законодавство не передбачає застосування позовної давності судом на власний розсуд. Відповідно до ч. 2 та 3 ст. 267 ЦК заява про захист цивільного права або інтересу має бути прийнята судом до розгляду незалежно від впливу позовної давності, а позовна давність застосовується судом лише за заявою сторони у спорі, зробленою до винесення ним рішення. Зважаючи на це вбачається, що суди не повинні відмовляти у прийнятті заяв про видачу судового наказу з підстав впливу строку позовної давності. Адже у разі винесення судового наказу щодо зобов'язання, стосовно якого вплив строк позовної давності, боржник має право на скасування судового наказу.

Таким чином, існують фактично дві позиції щодо застосування позовної давності в наказному провадженні:

а) позовна давність свідчить про наявність спору про право і виключає прийняття заяви про видачу судового наказу;

б) позовна давність не повинна враховуватись судом без заяви зацікавленої особи, а наявні в інституті наказного провадження процесуальні засоби не виключають можливості звернення із заявою про застосування позовної давності під час подачі заяви про скасування судового наказу.

Сутнісний аналіз цих позицій дозволяє констатувати, що проблематика позовної давності в наказному провадженні зводиться до вибору процесуального механізму за допомогою якого буде забезпечено боржнику можливість заявити про застосування позовної давності. Їх можна охарактеризувати як спрощені, тому що не враховуються особливості конструкції позовної давності та її співвідношення з наказним провадженням, основною властивістю якого є безспірність вимог.

Кривобок С. В., доцент кафедри цивільного права № 1 НЮУ ім. Я. Мудрого, кандидат юридичних наук

ДОГОВІР ОРЕНДИ ПІДПРИЄМСТВА

До правочинів тимчасового користування підприємством належить договір оренди. Головною ознакою є те, що орендодавець поступається орендареві правомочностями володіння й користування, а також частко-

во правомочністю розпорядження підприємством на строк, визначений договором, але зберігає за собою право власності на це підприємство.

У ЦК України договору найму (оренди) присвячено главу 58, яка містить як положення, що є загальними для всіх видів договору оренди, так і спеціальні, які стосуються тільки оренди певного об'єкта земельної ділянки, будівлі або іншої капітальної споруди. Щодо підприємства, то законодавець указав на можливість останнього виступати об'єктом договору оренди (ч. 4 ст. 191 ЦК України), але не встановив його спеціального регулювання. Звідси можна припустити, що законодавець виходив із того, що положення § 1 глави 58 ЦК України поширюватимуться на оренду підприємства, якщо інше не буде встановлено спеціальним законом.

У сфері орендних відносин діє Закон «Про оренду державного та комунального майна», а також значний масив нормативно-правових актів, прийнятих у його розвиток. За цим законодавством укладаються договори оренди, предметом яких є цілісні майнові комплекси державних підприємств. Ці договори, мають певні особливості, а саме: особливий суб'єктний склад.

Орендодавці визначаються законом, який відніс до них ФДМУ, його регіональні відділення та представництва щодо оренди цілісних майнових комплексів підприємств та їх структурних підрозділів; органи, уповноважені ВР АРК та органами місцевого самоврядування управляти майном щодо цілісних майнових комплексів підприємств та їх структурних підрозділів, які відповідно належать АРК або перебувають у комунальній власності

Орендарями таких цілісних майнових комплексів можуть бути: господарські товариства, створені членами трудового колективу підприємства, його структурного підрозділу; інші юридичні особи та громадяни України; фізичні та юридичні особи іноземних держав; міжнародні організації; особи без громадянства.

Предметом договору виступають цілісні майнові комплекси зазначених підприємств (філії, цехи, дільниці). За договором оренди підприємства власник підприємства — орендодавець зобов'язується передати орендареві підприємство як єдиний майновий комплекс, що використовується для здійснення підприємницької діяльності, у володіння і користування за призначенням, за плату і на певний строк.

Звідси випливає, що договір оренди підприємства — двосторонній, консенсуальний, оплатний, строковий. Цей договір укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню.

Істотними умовами договору слід вважати: предмет (передавальний акт повинен містити дані про склад підприємства, що передається в оренду, та його вартість); строк, на який укладається договір оренди; орендну плату.

Сторонами цього договору виступають орендодавець — власник підприємства, і орендар — суб'єкт підприємницької діяльності, фізична чи юридична особа, які обізнані з конкретним видом підприємницької діяльності (видами діяльності), яку (які) за допомогою підприємства здійснював орендодавець цього підприємства.

Орендар бере в оренду не будівлю або капітальну споруду, хоча, безумовно, у складі підприємства вони можуть бути, він бере в оренду підприємство в цілому як діяльність, використовує його певний час, а потім повертає орендодавцю. Тому укладати договір оренди він може тільки з суб'єктом підприємницької діяльності, який знається на діяльності, яку за допомогою підприємства здійснював орендодавець.

Строки передачі підприємства і його складових в оренду встановлюються в договорі. Якщо орендодавець у строки і на умовах, визначених у договорі, не передасть орендареві підприємство, останній має право або вимагати від орендодавця передачі підприємства та відшкодування збитків, завданих затриманням такої передачі, або відмовитися від договору і вимагати відшкодування збитків, завданих йому невиконанням договору оренди.

Підприємство як єдиний майновий комплекс після передачі включається до балансу орендаря із позначенням, що це майно є орендованим. Орендодавець зобов'язаний передати орендареві підприємство у стані, що відповідає умовам договору та призначенню останнього, тобто придатним для здійснення тієї підприємницької діяльності, яка провадиться або планується для провадження з використанням складових цього підприємства. У разі банкрутства орендаря орендодавець відповідає за свої борги тільки майном, що належить йому на праві власності. У разі зміни власника підприємства, переданого в оренду, права та обов'язки орендодавця переходять до нового власника.

Орендна плата. Для її визначення важливе значення має вартість самого підприємства. Орендна плата, як правило, встановлюється у грошовій формі. Водночас за згодою сторін вона може встановлюватися і у натуральній або грошово-натуральній формі. Впродовж дії договору розмір орендної плати може бути змінено на вимогу однієї із сторін, якщо

з незалежних від них обставин істотно змінився стан об'єкта оренди (підприємства), а також в інших випадках, встановлених законодавчими актами України. Строки і порядок внесення орендної плати визначаються в договорі.

Зміст договору становлять права і обов'язки сторін — оренда підприємства як єдиного майнового комплексу породжує змішані, речово-зобов'язальні правовідносини, які вимагають надання орендареві більшої, порівняно з орендарями (наймачами) іншого майна, оперативної самостійності щодо підприємства — не тільки користування ним, а й володіння й розпорядження його складовими, що створює необхідні умови й можливість для самостійного ведення ним підприємницької діяльності, свободи маневрування складовими для подальшого розвитку виробництва.

Кожевникова В. О., доцент кафедри охорони інтелектуальної власності, цивільно-правових дисциплін ХНУВС, кандидат юридичних наук

ПОНЯТТЯ ОБМЕЖЕНЬ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ СІМЕЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Відстежити та встановити коло обмежень особистих немайнових і майнових прав суб'єктів сімейних правовідносин можливо за умови встановлення таких обмежень у сімейному законодавстві України (а саме в Сімейному Кодексі України) можливо шляхом змістовного аналізу і дослідження обмежувальних норм, які містяться в сімейному законодавстві. Завдяки цьому ми матимемо змогу їх систематизувати та зазначити особливості.

Цивільний Кодекс України є загальним нормативно-правовим актом, (тому і встановлює загальні обмеження), що стосується всіх без винятку суб'єктів правовідносин, які мешкають на території України. Норми ЦК України встановлюють межі можливої поведінки осіб. Що ж стосується СК України, то по відношенню до ЦК України цей нормативно-правовий акт є спеціальним та містить спеціальні норми (та спеціальні обмеження), які є приналежними винятково до суб'єктів сімейних правовідносин (регулюють порядок здійснення сімейних прав і виконання пов'язаних з цими правами обов'язків). Тому необхідним є виявлення